

TÜRKİYE
KOMÜNİST FIRKASI
(Merkezi Umumisi)

8

212 — 9

(Doktor Fuat Sabit Beyin mektubuna cevaptır. Kendisine tebliğ buyurulması)

Noktai nazarlarınızı umumiyet itibariyle, kendi nokta-i nazarına muvafık bulan fırkamız, evvela şurasını tasrihe lüzum görür ki, Türkiye ismine izafetle teşekkül eden Komünist Fırkası Anadolu'da ve Anadolu için müteşekkildir. Binaenaleyh, Anadolu haricinde bu nam ile teşkilât yapmak isteyenlerin Fırkamızla alâka ve münasebetleri olmadığı gibi, Anadolu, kendi inkılâp hayatının merhalelerini takip edip gitmekte iken, bundan gafil olarak hariçten kendisine tesir yapmak isteyecekleri tanımak azmindedir.

Bakû'de Mustafa Suphi adında birinin Anadolu'da vücuda getirilecek bir inkılâbı istihdaf eden mesaisi, Anadolu nazarında hiç bir kıymet ve ehemmiyeti haiz değildir. Anadolu başlı başına, kendi mütefekkirlerinin ve kendi fedakâr rehberlerinin arkasında, inkılâp hayatında ihraz etmek istediği mevki kendisi intihap edecektir. Bu esas malum olduktan sonra, Fırkamız, Memleketimizle inkılâp dünyası arasındaki münasebatın esas noktalarını berveçhizir tayin eder:

1 — Komünizm, herhangi bir sınıfın diktatörlüğü değildir. Belki cemiyet hayatında içti-

* Belgelerin fotokopileri, kitabın sonundaki BELGELER bölümündedir.

192

İsmet Bozdağ, Kemal Tahir'in
Sohbetleri (Ankara: Bilgi
Yay., 1980)

ma prensiplerinin istilzam ettiği umumi kaide, umumi menfaat ve umumi hayat esaslarının âmil ve hâkim olması, bunun için, her cemiyeti terkip eden halk ekseriyetinin tayin-i mukadderat edebilmesidir. Rusya'da ve Avrupa'nın birçok memleketlerinde komünizme vasıl olabilmek için, Proleteryanın Diktatörlüğünü tesis ihtiyacı görülmesi, Komünizmin mutlaka bunu istilzam ettiğinden dolayı değildir. Belki Komünizme ihtilâl ve inkılâp ile geçmek, bu intikal esnasında her nevi irtica hareketine meydan bırakmamak mecburiyetlerinden mütevellittir. Filhakika intikal devrinin hakimiyeti, böyle bir diktatörlüğe istinat ettirilmezse inkılâp, iktisadiyet-i hâziranın kuvvet ve kıymet olarak tanıdığı müessesatı bir hamlede ortadan kaldırmak mümkün olmadığı için vücuda gelemez. Netekim Ruslar da bu dakikayı bildikleri için idare-i hâziranın ancak bir intikal devresini temin edecek idare-i muvakkate olduğunu teslim ediyorlar. Bizim memleketimizde böyle bir intikal devresi için ihtilâli, icabında kanları, canları, hayatları ve hayatı menfaatleriyle müdafaa edecek olan bir kitleye tevdi-i hakimiyet ihtiyacı yoktur.

Bizim Anadolu'muz, esasen Komünizmin halk prensiplerine pek kolay yanaşmak kabiliyetindedir. Ve buna mâni olacak kapitalist müessesat yoktur! Yahut, bir kuvvet addolunacak derecede hâziri ehemmiyet değildir. Şu hâlde Türkiye inkılâbının, hattâ bütün âlem-i İslâm inkılâbının hususi bir siması değil, hususi ve büsbütün başka bir mahiyeti vardır. Bu mahiyet, komünizme, Anadolu şerâitinin daha yakın olması. Rus'larda ve Avrupa'da olduğu gibi, ona yasal olmak için intikal devrelerine ve bu intikal devrelerinin selâmeti için, herhangi kuvvetli bir ihtilâl kitlesinin diktatörlüğüne ihtiyacı bulunmamasıdır.

Şu tafsilâta göre, Suphi kafilesinin, Rusya'da gördüğü şekli Anadolu'da tatbiki tema-

yül etmesi cihaletinin ve ne inkilâbı ne Anadolu'yu anlamamış olmasının mahsulüdür. Fırkamız, bu cihalete, bittabi düşmeyecektir...

2 — İnkılâp, zaten tekâmül demektir. Ancak ekseriye, halihazır dediğimiz vaziyetlerden müstefit olanlar tekâmülü kolayca kabul edemedikleri için, az çok sarsıntılara, ihtilâlkârane harekâta ihtiyaç hasıl olur. Bundan dolayıdır ki Komünizmi bir tekâmül olarak kabul edenler, Üçüncü Enternasyonal'de ona doğru her vasıta ile yürümek lüzumunda ittifak etmişlerdir. Bu, «Her vasıta» kaydını kabul etmemek, inkilâbı senelerce, belki asırlarca yapmamak, mücadele etmek demektir. Biz de Komünizmi bir tekâmül olarak telâkki ediyoruz. Ve her vasıta ile ona doğru yürümeyi kabul ettiğimiz için de üçüncü Enternasyonal'in Prensiplerini kabul ediyoruz. Fakat memleketimiz şeraiti hususiyesine nazaran bu vasıtaları vakıfâne tetkik ve intihap etmek hakkı, şüphesiz bizimdir.

«Her vasıta» mutlaka, ihtilâlcüyane vesait demek değildir. Edebiyata gelince: şüphesiz inkılâba saik olan fikri hareketlerin başında edebiyat vardır.

Fakat beşeriyetin izdirabını hissetmeyen, edemeyen yerlerde, bu izdirabatı açık görmeyen ve göstermeyen muhitlerde buna ihtiyaç görülebilir... Anadolu o kadar muzdarip, filiyât ve hâdisatın en gafil ve bihaberlere bile cebren izah ettiği vaziyet-i elime içinde o kadar müteessirdir ki, onu bir inkılâba hazırlamak için uzun boylu edebiyata, felsefiyata hiç de lüzum yoktur. Garp emperyalizminin ayakları altında her gün yüzlerce evlâdının can verdiği ni gören, taa Harb-i Umumiye menşe olan kapitalizm rekabetlerinden beşeriyeti tahlis edecek olan inkilâbı ta uzaktan, derinden alkışlayan, nihayet, asırlardan beri emniyeti suistimal eden sınıfların elinde bâzice ihtiras ve menfaat halinde sürüklenmiş bulunan Anadolu.

hiç bir edebiyatsız, hiç bir felsefesiz, belki yalnız kendi ihtiyacat-ı ruhiyesini inkılâp hayatının safahatında tatmin edilmiş görmekten mütevellit bir incizap ile yeni fikirlere temayül etmiştir.

Fakat bu temayül, umumileşerek kendiliğinden inkılâbı vücuda getirecektir. Yoksa, herhangi bir ordunun, herhangi bir kuvvetin, cebri ve sun'î bir vaziyet vücuda getirmesine inkılâp denilemez. Binaenaleyh, Anadolu'nun Komünistleri, Anadolu inkılâp hayatının başından beri vaziyeti en yakından gören insanlardır ki, memleketi ihtiyac-ı hakikisine teka-bül edemeyecek harekâttan tahlis etmek, ve hayat-ı inkılâpta ona en salim istikameti vermek endişesiyle ortaya atılmışlardır. Şu halde, Suphi Kafilesinin Kızıl Ordularla gelecek cebri ihtilâlinin ne mânası, ne ehemmiyeti, ne de faidesi vardır.

3 — Türkiye Komünist Fırkası, tıpkı Rusya'da olduğu gibi, Amele ve Rençber için bir ay, diğer mensuplar için üç ay namzetlik müddeti kabul etmiştir. Binaenaleyh, Mustafa Suphi Kafilesinin her önüne geleni fırkaya intisap ettirerek serserilerden mürekkep manasız ve mahiyetsiz kitleler vücuda getirmiş olması, bizim için mucib-i ibret olmak lâzımdır. Bizim hakiki Komünist fırkamız müteşekkildir. Fırka halinde toplanıp buraya kimsenin gelmesine ne lüzum, ne de ihtiyaç vardır. Memleket, teşkilât halinde inkılâp hayatına hazırlanmaktadır. Bu hayatın geçeceği ameli safahatı tayin etmek hakkı yalnız bize, Türkiye Komünistlerine ait bir vazifedir.

4 — Memleket haricinde serseri bir kuvvet şeklinde toplanan erbab-ı ihtirasın temayülâtına tabi olmamak hususunda gösterdiğiniz isabet ve nüfuz-u nazâr şayan-ı teşekkürdür.

Fırkamızın bu esasları ve bu nokta-i nazarları kanaatinize tevafuk ediyorsa, Fırkamız, Bakû'de kendisini temsil etmek vazife ve salahiyetini uhdenize tevdi etmekle bahtiyar olur. Cevabınıza intizar ederiz.

Türkiye Komünist Fırkası
Kâtib-i Umumisi
Hakkı Behiç

Mektup olarak tebyiz edilmiş ve Kâzım Karabekir Paşa vasıtasıyla gönderilmiştir.

3.12.1920 Hayati

Yukarıya kopyasını çıkardığım
mektup, 29 Kasım 1920 tarihinde
Komünist Fırkası Genel Sekreteri
Hakkı Behiç Beyin imzasıyla Büyük
Millet Meclisi Başkanlığına şu tez-
kere ile gönderilmiş bulunuyor: 1.B

Türkiye Komünist Partisi
Merkez-i Umumisi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi
Muhterem Mustafa Kemal Yoldaş'a

Doktor Fuat Beyin süreti irsal buyurulan
mektubuna cevap olarak takdim edilen melfu-
fun tansip buyurulduğu takdirde mumaileyhe
tebligine müsaade buyurulması müsterhemdir.

Hakkı Behiç

Hayati beye:

Postada çok zamanda gider.

Mektup olarak gönderelim.

Arzu edilirse, aynı esasları
tafsilatsız telgrafname halinde
yazarız. H.B. beyden sor!

2.12.1920

M.K.

TÜRKİYE
KOMÜNİST FIRKASI
(Merkezi Umumisi)

8

212 — 9

(Doktor Fuat Sabit Beyin mektubuna cevaptır. Kendisine tebliğ buyurulması)

Noktai nazarlarınızı umumiyet itibariyle, kendi nokta-i nazarına muvafık bulan fırkamız, evvela şurasını tasrihe lüzum görür ki, Türkiye ismine izafetle teşekkül eden Komünist Fırkası Anadolu'da ve Anadolu için müteşekkildir. Binaenaleyh, Anadolu haricinde bu nam ile teşkilât yapmak isteyenlerin Fırkamızla alâka ve münasebetleri olmadığı gibi, Anadolu, kendi inkılâp hayatının merhalelerini takip edip gitmekte iken, bundan gafil olarak hariçten kendisine tesir yapmak isteyecekleri tanımak azmindedir.

Bakü'de Mustafa Suphi adında birinin Anadolu'da vücuda getirilecek bir inkılâbı istihdaf eden mesaisi, Anadolu nazarında hiç bir kıymet ve ehemmiyeti haiz değildir. Anadolu başlı başına, kendi mütefekkirlerinin ve kendi fedakâr rehberlerinin arkasında, inkılâp hayatında ihraz etmek istediği mevki kendisi intihap edecektir. Bu esas malum olduktan sonra, Fırkamız, Memleketimizle inkılâp dünyası arasındaki münasebatın esas noktalarını berveçhizir tayin eder:

1 — Komünizm, herhangi bir sınıfın diktatörlüğü değildir. Belki cemiyet hayatında içti-

* Belgelerin fotokopileri, kitabın sonundaki BELGELER bölümündedir.

192

290

ma prensiplerinin istilzam ettiği umumi kaide, umumi menfaat ve umumi hayat esaslarının âmîl ve hâkim olması, bunun için, her cemiyeti terkip eden halk ekseriyetinin tayin-i mukadderat edebilmesidir. Rusya'da ve Avrupa'nın birçok memleketlerinde komünizme vasil olabilmek için, Proleteryanın Diktatörlüğünü tesise ihtiyaç görülmesi, Komünizmin mutlaka bunu istilzam ettiğinden dolayı değildir. Belki Komünizme ihtilâl ve inkılâp ile geçmek, bu intikal esnasında her nevi irtica hareketine meydan bırakmamak mecburiyetlerinden mütevellittir. Filhakika intikal devrinin hakimiyeti, böyle bir diktatörlüğe istinat ettirilmezse inkılâp, iktisadiyet-i hâziranın kuvvet ve kıymet olarak tanıdığı müessesatı bir hamlede ortadan kaldırmak mümkün olmadığı için vücuda gelemez. Netekim Ruslar da bu dakikayı bildikleri için idare-i hâziranın ancak bir intikal devresini temin edecek idare-i muvakkate olduğunu teslim ediyorlar. Bizim memleketimizde böyle bir intikal devresi için ihtilâli, icabında kanları, canları, hayatları ve hayatı menfaatleriyle müdafaa edecek olan bir kitleye tevdi-i hakimiyet ihtiyacı yoktur.

Bizim Anadolu'muz, esasen Komünizmin halk prensiplerine pek kolay yanaşmak kabiliyetindedir. Ve buna mâni olacak kapitalist müessesat yoktur! Yahut, bir kuvvet addolunacak derecede haizi ehemmiyet değildir. Şu halde Türkiye inkılâbının, hattâ bütün âlem-i İslâm inkılâbının hususî bir siması değil, hususî ve büsbütün başka bir mahiyeti vardır. Bu mahiyet, komünizme, Anadolu şerâitinin daha yakın olması. Rus'larda ve Avrupa'da olduğu gibi, ona vasil olmak için intikal devrelerine ve bu intikal devrelerinin selâmeti için, herhangi kuvvetli bir ihtilâl kitlesinin diktatörlüğüne ihtiyaç bulunmamasıdır.

Şu tafsilâta göre, Suphi kafilesinin, Rusya'da gördüğü şekli Anadolu'da tatbika tema-

193

291

yül etmesi cihaletinin ve ne inkılâbı ne Anadolu'yu anlamamış olmasının mahsulüdür. Fırkamız, bu cihalete, bittabi düşmeyecektir...

2 — İnkılâp, zaten tekâmül demektir. Ancak ekseriye, halihazır dediğimiz vaziyetlerden müstefit olanlar tekâmülü kolayca kabul edemedikleri için, az çok sarsıntılara, ihtilâlkârane harekâta ihtiyaç hasıl olur. Bundan dolayıdır ki Komünizmi bir tekâmül olarak kabul edenler, Üçüncü Enternasyonal'de ona doğru her vasıta ile yürümek lüzumunda ittifak etmişlerdir. Bu, «Her vasıta» kaydını kabul etmemek, inkılâbı senelerce, belki asırlarca yapmamak, mücadele etmek demektir. Biz de Komünizmi bir tekâmül olarak telâkki ediyoruz. Ve her vasıta ile ona doğru yürümeyi kabul ettiğimiz için de üçüncü Enternasyonal'in Prensiplerini kabul ediyoruz. Fakat memleketimiz şeraiti hususiyesine nazaran bu vasıtaları vakıfâne tertik ve intihap etmek hakkı, şüphesiz bizimdir.

«Her vasıta» mutlaka, ihtilâlcüyane vesait demek değildir. Edebiyata gelince: şüphesiz inkılâba saik olan fikri hareketlerin başında edebiyat vardır.

Fakat beşeriyetin izdırabını hissetmeyen, edemeyen yerlerde, bu izdırabı açık görmeyen ve göstermeyen muhitlerde buna ihtiyaç görülebilir... Anadolu o kadar muzdarip, filyât ve hâdisatın en gafil ve bihaberlere bile cöbren izah ettiği vaziyet-i elime içinde o kadar müteessirdir ki, onu bir inkılâba hazırlamak için uzun boylu edebiyata, felsefiyata hiç de lüzum yoktur. Garp emperyalizminin ayakları altında her gün yüzlerce evlâdının can verdiğini gören, taa Harb-i Umumiye menşe olan kapitalizm rekabetlerinden beşeriyeti tahlis edecek olan inkılâbı ta uzaktan, derinden alkışlayan, nihayet, asırlardan beri emniyeti suistimal eden sınıfların elinde bâziceî ihtiras ve menfaat halinde sürüklenmiş bulunan Anadolu.

hiç bir edebiyatsız, hiç bir felsefesiz, belki yalnız kendi ihtiyacat-ı ruhiyesini inkılâp hayatının safahatında tatmin edilmiş görmekten mütevellit bir incizap ile yeni fikirlere temayül etmiştir.

Fakat bu temayül, umumileşerek kendiliğinden inkılâbı vücuda getirecektir. Yoksa, herhangi bir ordunun, herhangi bir kuvvetin, cebri ve sun'i bir vaziyet vücuda getirmesine inkılâp denilemez. Binaenaleyh, Anadolu'nun Komünistleri, Anadolu inkılâp hayatının başından beri vaziyeti en yakından gören insanlardır ki, memleketi ihtiyac-ı hakikisine tekabül edemeyecek harekâttan tahlis etmek, ve hayat-ı inkılâpta ona en salim istikameti vermek endişesiyle ortaya atılmışlardır. Şu halde, Suphi Kafilinin Kızıl Ordularla gelecek cebri ihtilâlinin ne mânası, ne ehemmiyeti, ne de faidesi vardır.

3 — Türkiye Komünist Fırkası, tıpkı Rusya'da olduğu gibi, Amele ve Rençber için bir ay, diğer mensuplar için üç ay namzetlik müddeti kabul etmiştir. Binaenaleyh, Mustafa Suphi Kafilinin her önüne geleni fırkaya intisap ettirecek serserilerden mürekkep manasız ve mahiyetsiz kitleler vücuda getirmiş olması, bizim için mucib-i ibret olmak lazımdır. Bizim hakiki Komünist fırkamız müteşekkildir. Fırka halinde toplanıp buraya kimsenin gelmesine ne lüzum, ne de ihtiyaç vardır. Memleket, teşkilat halinde inkılâp hayatına hazırlanmaktadır. Bu hayatın geçeceği ameli safahatı tayin etmek hakkı yalnız bize, Türkiye Komünistlerine ait bir vazifedir.

4 — Memleket haricinde serseri bir kuvvet şeklinde toplanan erbab-ı ihtirasın temayülâtına tabi olmamak hususunda gösterdiğiniz isabet ve nüfuz-u nazar şayan-ı teşekkürdür.

Fırkamızın bu esasları ve bu nokta-i nazarları kanaatinize tevafuk ediyorsa, Fırkamızın, Bakû'de kendisini temsil etmek vazife ve sala-

hiyetini uhdenize tevdi etmekle bahtiyar olur.
Cevabınıza intizar ederiz.

292

Türkiye Komünist Fırkası
Kâtib-i Umumisi
Hakkı Behiç

BELGE : 2

Mektup olarak tebyiz edilmiş ve
Kâzım Karabekir Paşa vasıtasıyla
gönderilmiştir.
3.12.1920 Hayati

Yukarıya kopyasını çıkardığım
mektup, 29 Kasım 1920 tarihinde
Komünist Fırkası Genel Sekreteri
Hakkı Behiç Beyin imzasıyla Büyük
Millet Meclisi Başkanlığına şu tez-
kere ile gönderilmiş bulunuyor: i.B

Türkiye Komünist Partisi
Merkez-i Umumisi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi
Muhterem Mustafa Kemal Yoldaş'a

Doktor Fuat Beyin, sureti irsal buyurulan
mektubuna cevap olarak takdim edilen melfu-
fun tensip buyurulduğu takdirde mumaileyhe
tebliğine müsaade buyurulması müsterhemdir.

Hakkı Behiç

Hayati beye:

Postada çok zamanda gider.
Mektup olarak gönderelim.
Arzu edilirse, aynı esasları
tafsilatsız telgrafname halinde
yazarız. H.B. beyden sor!

2.12.1920

M.K.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARŞİVİ